

Bohusläriana

Birger Mellander från Mellby

Av

Sven Rydstrand

Någon gång i januari månad det svåra krigs- och nödåret 1809 reste två bondpojkar från Mellby i Bro socken med häst och släde den 14 mil långa vägen från hemorten till Göteborg. Ynglingarna var den 28-åriga Petter Georg Mellander och dennes broder Birger Mellander, 21 år gammal. Båda var söner till rusthållaren på Mellby Anders Persson-Mellander och dess hustru Carin Göransdotter. Anledningen till resan var att den yngre brodern skulle gå i någon slags skola i staden, troligen handelsskola.

Under sin vistelse i skolstaden skrev Birger Mellander flera brev hem till sin gamle fader och syskonen. I de breven berättade han ofta ganska utförligt om hur han hade det. Särskilt ett brev från det första året är synnerligen intressant i flera avseenden, varför det här återges. Det finns ännu bevarat i den Mellanderska släkten. Gården Mellby tillhörde Petter Mellanders ättlingar ända tills år 1936.

Göteborg den 1 mars 1809.

Min av hjärtat käre fader.

Jag vill med några få rader uti största skyndsamhet skriva min fader, till. Jag får för det första avlägga en ödmjuk tacksägelse för edert brev av den 30 januari. Men det bedrövar mig så mycket att Petter skulle råka ut för ett så hårt väder och vägslag då han reste hem, och det som än värre var att han skulle få frost uti sin fot, vilket jag inte annat kan säga än att han haver för min skull. Som jag nu haver

börjat att donditionera en liten gosse hos min värd och kanhända jag nu snart flyttar härifrån till Contubernium, emedan det är en skolgosse, som nu övergiver skolan, och då torde Petter vara av den godheten att så snart som ske kan han låter mig få låna sin klocka, så att jag vet när jag skall gå till min condition och när jag skall sluta densamma.

Hade jag haft så många penningar, så hade jag för längesedan haft mig en god klocka, så inte hennes make var på Mellby, men han ville hava 20 riksdaler för henne. Jag får ock bedja att min fader vid något tillfälle med båt låter mig få några små kubbändar, ty jag kan inte få kokat mig litet mat under 12 skilling, så dyr är veden. Hälsa Berggren på Röe att han håller sitt löfte. Johan har jag icke fått brev ifrån och icke fick jag talat vid honom då han reste härigenom staden.

Jag kan berätta att i går, som var den 28 februari, var jag på en auktion, men jag handlade inte något. I dag haver jag haft skollov, och jag haver gått på torget hela dagen, men I kan inte tro vad dyrt det är. För ett tjog sill kostar 24 skillingar och en kanna potäter 3 skillingar. Jag haver i dag köpt för 16 skillingar potäter.

Det sägs att Dansken ligger ute i skärgården med 60 kanonslupar, men nu sedermera säges att Engelsmannen haver inspärrat dem. Natten emellan den 27 och 28 februari kom tre kurirer ifrån Skåne, och det blev sådan allarm utav officerare både här i staden och på Elfsborgs fästning. Kurirerna hade bud att Dansken ville gå över sundet till Skåne, och nu fruktar de att han vill gå på Göteborg, men jag haver inte fått rätt uppfattning uti saken ännu.

Hälsa alla vänner och anhöriga, bed om min ödmjukaste förlåtelse att jag inte får tid att skriva dem till. Jag förmodar att de för länge sedan har fått sill. När Petter skriver mig till, så borde han berätta några nyheter. Min lilla byrå torde jag få vid något tillfälle. Jag förmodar att min begäran bliver efterkommen. Jag förbliver lydig son intill döden. – B. Mellander.

Brevet fordrar kanhända några små kommentarer. När Mellander talar om att flytta till Contubernium, undrar kanske någon vad det var för ett ställe. Ordet är latin och betyder läger eller samlingsställe, och här avses givetvis det ställe, där eleverna bodde eller var inackorderade. Det ansågs fint på den tiden att använda

sig av latinska uttryck. Den Berggren som nämnes i brevet var *en* informator på Röe. Av honom hade Birger Mellander säkerligen fått skolundervisning. Han skrev ovanligt bra och stavade perfekt.

Johan var Birgers jämnåriga barndomskamrat, Johan David Hylander på Röe. Han var son till gymnasiebefallningsmannen Josef Hylander, som år 1786 hade inflyttat till Röe från Myckleby. Det var till Lund som Johan David reste år 1809. Han studerade då till präst och blev omsider komminister på Skaftö. hans hustru var dotter till prosten O.A. Kamp i Bro.

Själv blev Birger Mellander med tiden handlande i Göteborg och han återvände aldrig mera till Mellby. Han avled ogift i Göteborg år 1836.